

5ο Εξάμηνο

Ημέρα και Ώρα μαθήματος:
Τρίτη 13:00-16:00

Ψηφιακή Οικονομία

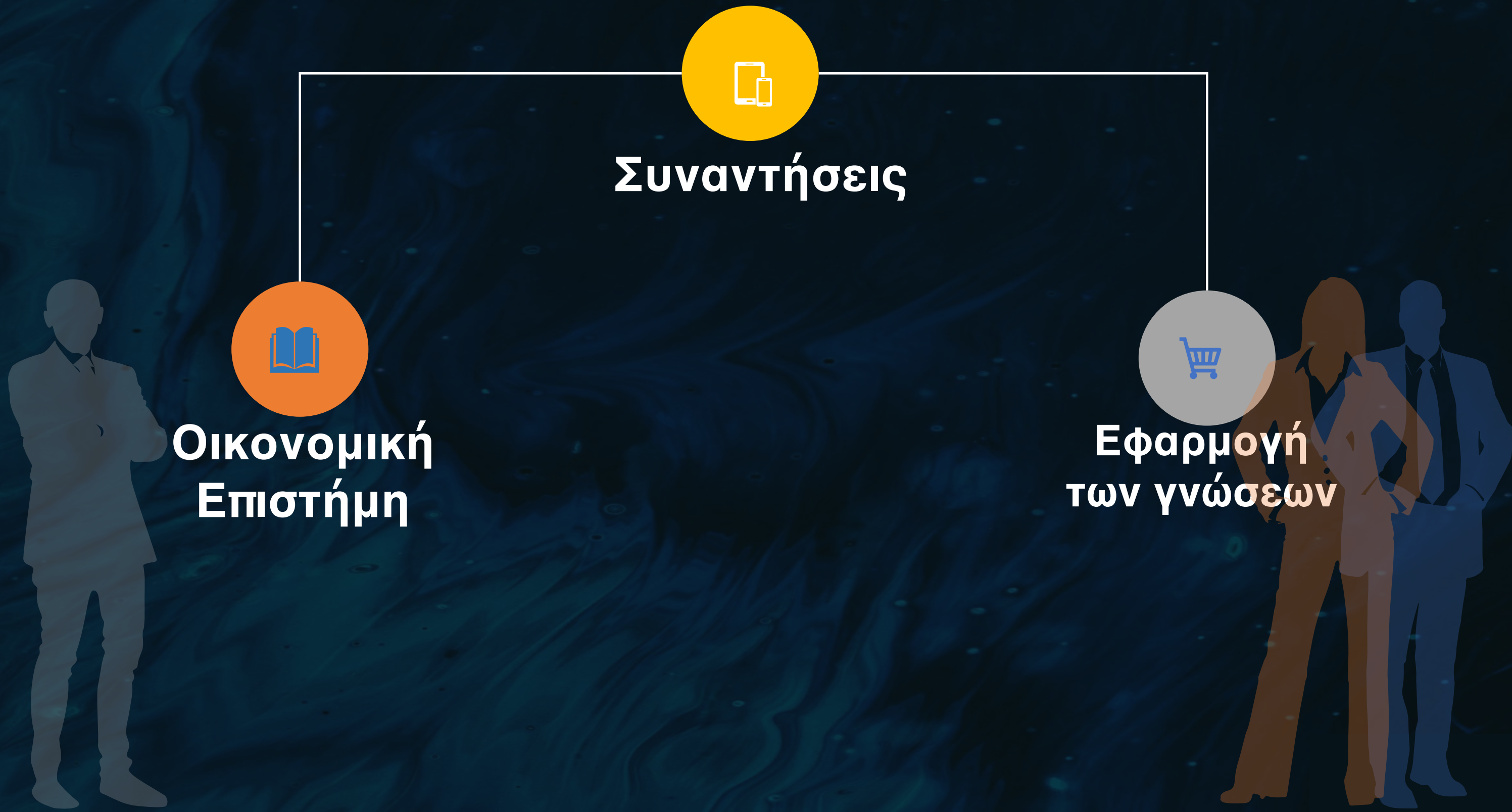
ΙΟΝΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Αναστασία Ν. Κατσαουνίδου –

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας

Επικοινωνία: katsaounidou@ionio.gr

Στόχος μαθήματος

Περιεχόμενα Μαθήματος

- Εισαγωγή στην Οικονομική Επιστήμη (*Μακρό και Μικροοικονομική*)
- Μετασχηματισμός της Παγκόσμιας Οικονομίας αλλά και της Κοινωνίας γενικότερα
- Εξελίξεις στις Ψηφιακές Τεχνολογίες (Τεχνολογίες Πληροφορική και Επικοινωνιών)
- Οι αλλαγές σε κάθε κάθε οικονομική, κοινωνική και πολιτική δραστηριότητα
- Ψηφιακή Οικονομική (θέματα της νέας οικονομίας)
 - Γνώση
 - Ψηφιοποίηση
 - Δικτύωση
 - Σύγκλιση
 - Καινοτομία
 - Αμεσότητα
 - Παγκοσμιοποίηση κ.α.

Περιεχόμενα Μαθήματος

- Ψηφιακά Προϊόντα και είδη Ηλεκτρονικών Επιχειρήσεων
- Εκπόνηση Επιχειρηματικού Σχεδίου (*Εφαρμογή*)
- Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Ψηφιακή Μέριμνα Υγείας
- Επιπτώσεις των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στο Περιβάλλον, το οικοσύστημα των ΜΜΕ
- Τεχνολογίες blockchain (Bitcoin κ.α.)
- Ζητήματα όπως τα Πνευματικά Δικαιώματα των ψηφιακών ιθαγενών, προϊόντων, πειρατεία λογισμικού
- Συγκριτική Ανάλυση Επαγγελμάτων
 - Σύγκριση παραδοσιακών επαγγελμάτων με επαγγέλματα που προκύπτουν από την ψηφιακή διαφορές σε απαιτήσεις, προοπτικές και την ικανοποίηση.

Ας κάνουμε όμως μια εισαγωγή...

01

Τι είναι η Οικονομία

02

Με τι ασχολείται η Οικονομική Επιστήμη

03

Μετασχηματισμός Οικονομικών Οικοσυστημάτων –
Δημιουργία Οικονομικών Θεωριών

Θέλουμε

Να γίνει κατανοητό πως:

Η Οικονομική Επιστήμη είναι ένας «ζωντανός οργανισμός» που αναπτύσσεται όπως μεταβάλλονται τα δεδομένα της ανθρώπινης οικονομικής δραστηριότητας

Τι είναι η Οικονομία;

«Οικονομία είναι η διαχείριση περιορισμένων φυσικών πόρων με σκοπό την παραγωγή αγαθών που ικανοποιούν τις ανθρώπινες ανάγκες»

Τι μελετά η οικονομική επιστήμη;

Τις καλύτερες δυνατές επιλογές των ανθρώπων σε σχέση με...

την παραγωγή,

την διανομή/ ανταλλαγή και

την κατανάλωση

...αγαθών που ικανοποιούν τις ανάγκες τους

Τι χρησιμοποιεί ο άνθρωπος

την εργασία του,

το κεφάλαιο που διαθέτει

και τη φύση για να επιτύχει τους στόχους του

Ποιοι είναι όμως οι παραγωγικοί συντελεστές που χρησιμοποιούνται στην παραπάνω παραγωγική αλυσίδα;

Παραγωγικοί Συντελεστές

Εργασία

Εργασία είναι το ανθρώπινο κεφάλαιο, δηλαδή όλες οι ανθρώπινες προσπάθειες, πνευματικές και σωματικές, που καταβάλλονται για την παραγωγή, τη μεταφορά και το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών.

Παράδειγμα:

Ο επαγγελματίας ποδοσφαιριστής εργάζεται όταν παίζει ποδόσφαιρο στο γήπεδο ενώ το παιδί που παίζει ποδόσφαιρο με τους φίλους του δεν εργάζεται, απλώς ψυχαγωγείται.

Επιχειρηματικότητα

Επιχειρηματικότητα ονομάζεται η ανθρώπινη ικανότητα συνδυασμού των τριών άλλων παραγωγικών συντελεστών (εργασία, γη και κεφάλαιο) για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών με σκοπό το κέρδος.

Γη «Πρώτες» Ύλες

Ο συντελεστής γη περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που παρέχει η φύση τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών, στις μεταφορές, στις επικοινωνίες και γενικά σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες.

Παράδειγμα:

Στον συντελεστή γη εντάσσονται τα δάση, τα ποτάμια, το έδαφος, οι λίμνες, οι θάλασσες, η ατμόσφαιρα, το υπέδαφος, τα ορυκτά κτλ.

Κεφάλαιο

Κεφάλαιο θεωρούνται όλα τα παραγόμενα αγαθά που δεν καταναλώνονται, δεν ικανοποιούν δηλαδή οικονομικές ανάγκες άμεσα, αλλά χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία ώστε να κατασκευαστούν προϊόντα που θα συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγής μελλοντικά.

Παράδειγμα:

Κεφάλαιο θεωρούνται τα κτίρια, τα μηχανήματα, ο εξοπλισμός, τα μεταφορικά μέσα, οι πρώτες ύλες, τα αποθέματα, τα ημικατεργασμένα προϊόντα κτλ

Προβληματική της Οικονομικής Επιστήμης

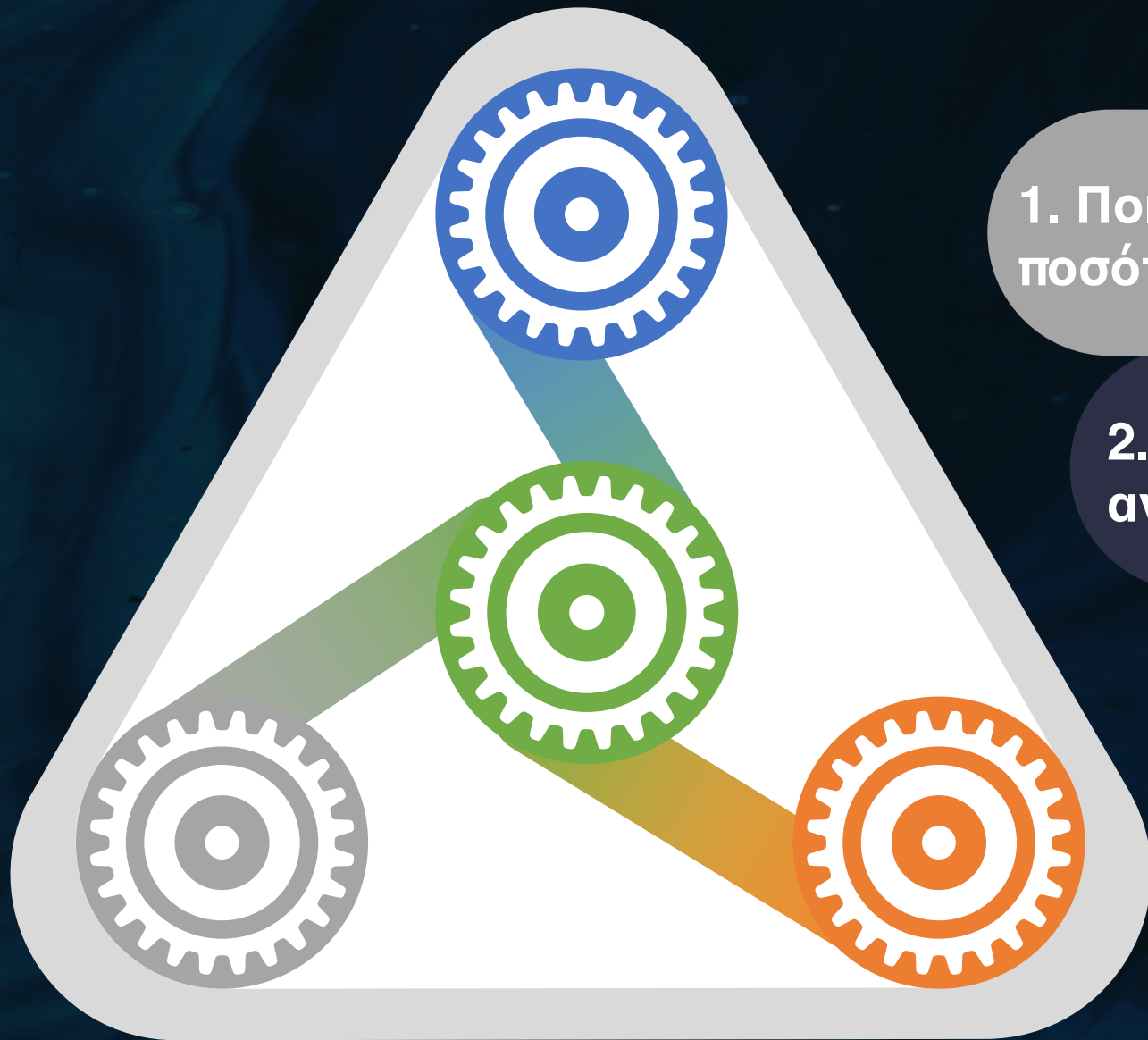
Κάθε οικονομικό αγαθό είναι αποτέλεσμα παραγωγικής διαδικασίας, στην οποία χρησιμοποιούνται οι συντελεστές της παραγωγής.

Η σχετική έλλειψη αγαθών είναι στην πραγματικότητα έλλειψη παραγωγικών συντελεστών.

Η αντίθεση μεταξύ των περιορισμένων μέσων και απεριόριστων αναγκών είναι και η κύρια προβληματική της Οικονομικής Επιστήμης,

Το πρόβλημα αυτό είναι μόνιμο και απασχολεί κάθε κοινωνία

Ποια είναι τα ερωτήματα στα οποία απαντά διαχρονικά η Οικονομική Επιστήμη;

1. Ποια αγαθά θα παράγονται σε μία κοινωνία και σε ποιες ποσότητες;

2. Με ποιον τρόπο θα παράγονται αυτά τα αγαθά;

3. Πως θα διανέμονται στα μέλη της κοινωνίας;

4. Πως μπορεί να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη;

Αγαθά (1/4)

Η επιβίωση και η ευδαιμονία των ατόμων σε μια σύγχρονη οικονομία απαιτεί την ύπαρξη πολλών υλικών αντικειμένων ή υπηρεσιών με τα οποία ικανοποιούνται οι ανάγκες τους.

Ελεύθερα αγαθά: φως, θερμότητα του ήλιου, θάλασσα, δεν αποτελούν αντικείμενο μελέτης της Οικονομικής Επιστήμης.

Οικονομικά αγαθά: Είναι αποτέλεσμα της παραγωγικής προσπάθειας των ανθρώπων. Αυτά ονομάζονται οικονομικά αγαθά ή προϊόντα (επειδή παράγονται με κάποια διαδικασία) ή εμπορεύματα (επειδή γίνονται αντικείμενα αγοράς και πώλησης). **Το κύριο χαρακτηριστικό των οικονομικών αγαθών είναι ότι βρίσκονται σε περιορισμένες ποσότητες σε σχέση με τις ανάγκες που ικανοποιούν.** Αποτελούν αντικείμενο μελέτης της Οικονομικής Επιστήμης.

(i) Υλικά και Άυλα αγαθά ή Υπηρεσίες

(ii) Διαρκή και Καταναλωτά Αγαθά

(iii) Κεφαλαιουχικά και Καταναλωτικά
Αγαθά

Αγαθά (2/4)

I. Υλικά και Άυλα αγαθά ή υπηρεσίες

Τρόφιμα
Ρούχα
Έπιπλα

Διάλεξη
Μουσικό κομμάτι
Μάθημα

Στα άυλα αγαθά περιλαμβάνονται και διάφορες καταστάσεις ή μορφές ενέργειας, όπως η θερμότητα το χειμώνα, το φως το βράδυ.

II. Διαρκή και καταναλωτά αγαθά (μία χρήσης)

Διαρκή είναι εκείνα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολλές φορές για τον ίδιο σκοπό, χωρίς να μεταβληθεί η φυσική τους υπόσταση. Π.χ. τα έπιπλα, τα ρούχα, τα αυτοκίνητα, κτλ.

Καταναλωτά αγαθά είναι εκείνα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, μόνο μια φορά, για το σκοπό που έχουν παραχθεί. Π.χ. τα τρόφιμα, τα καυσόξυλα, η βενζίνη, τα τσιγάρα κτλ.

Αγαθά (3/4)

III. Κεφαλαιουχικά και Καταναλωτικά αγαθά

Χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία από την οποία παράγονται άλλα αγαθά:

Το τρακτέρ που χρησιμοποιείται στην αγροτική παραγωγή

Ο αργαλειός που χρησιμοποιείται για την παραγωγή υφάσματος

Το κτίριο ενός εργοστασίου

Καταναλωτικά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων, δηλαδή για κατανάλωση.

Πορτοκάλια

Γραβάτα

Στερεοφωνικό

Γενικά, κεφαλαιουχικά αγαθά είναι τα μηχανήματα, τα κτίρια, τα εργαλεία, οι δρόμοι, τα πλοία, οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, κτλ.

Είναι φυσικό ένα αγαθό να ανήκει σε περισσότερες από μια κατηγορίες.

Η σοκολάτα είναι υλικό, καταναλωτό και καταναλωτικό αγαθό.

Το ψυγείο είναι υλικό, διαρκές και καταναλωτικό αγαθό.

Το πιεστήριο του τυπογραφείου είναι υλικό διαρκές και κεφαλαιουχικό αγαθό.

Αγαθά (4/4)

Ένα αγαθό μπορεί να ανήκει σε περισσότερες από μια κατηγορίες:

Η σοκολάτα είναι υλικό, καταναλωτό και καταναλωτικό αγαθό.

Το ψυγείο είναι υλικό, διαρκές και καταναλωτικό αγαθό.

Το πιεστήριο του τυπογραφείου είναι υλικό διαρκές και κεφαλαιουχικό αγαθό.

Π.χ. ένα βιβλίο στο σπίτι μας είναι καταναλωτικό αγαθό, ενώ το ίδιο βιβλίο αν ανήκει στη βιβλιοθήκη ενός πανεπιστημίου, είναι κεφαλαιουχικό αγαθό. Το ιδιωτικό αυτοκίνητο μιας οικογένειας είναι καταναλωτικό αγαθό, ενώ το ίδιο αυτοκίνητο, αν ανήκει σε μια εταιρεία είναι κεφαλαιουχικό αγαθό

Ποια είναι τα ερωτήματα στα οποία απαντά διαχρονικά η Οικονομική Επιστήμη;

1. Ποια αγαθά θα παράγονται σε μία κοινωνία και σε ποιες ποσότητες;

2. Με ποιον τρόπο θα παράγονται αυτά τα αγαθά;

3. Πως θα διανέμονται στα μέλη της κοινωνίας;

4. Πως μπορεί να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη;

Η προσπάθεια απάντησης σε αυτά τα προβλήματα αλλά και οι προτάσεις διαχείρισης των παραγωγικών συντελεστών είναι οι οικονομικές θεωρίες.

Πόσες θεωρίες έχουν προσπαθήσει να δώσουν απαντήσεις διαχρονικά σε αυτά τα ερωτήματα;

Πως δημιουργήθηκαν και τι πρεσβεύουν οι κυρίαρχες Οικονομικές Θεωρίες;

Η προσπάθεια του ανθρώπου να οργανώσει του παραγωγικούς συντελεστές όσο το δυνατόν καλύτερα σε όφελος της επιβίωσής του και της εξέλιξής του πάνω στη γη οδηγούν στην δημιουργία των Οικονομικών θεωριών.

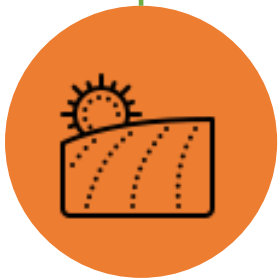
Ανάλογα με τις εκάστοτε ισχύουσες συνθήκες οι οποίες είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων εμφανίζονται και εδραιώνονται οικονομικές θεωρίες

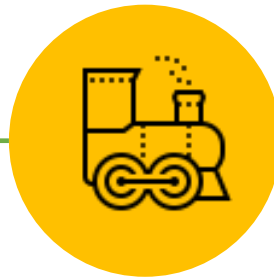
Βαθιές αλλαγές στην κουλτούρα, δηλαδή στον τρόπο ζωής, τις κοινωνικές σχέσεις, την πρακτική, τις κοσμοαντιλήψεις και τις ιδέες (Αντιθέσεις)

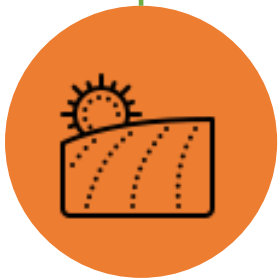
- Γαιοκτησία → Εμπόριο και Βιομηχανία
- Αγροτική γη → Αστικά κέντρα
- Ανασφάλεια του επαγγέλματος (δεν υπήρχε νωρίτερα)
- Μετατόπιση πολιτικής εξουσίας από την παλιά αριστοκρατία → Νέα αστική τάξη των εμπόρων και των βιομηχάνων
- Αποδυνάμωση των τοπικών αρχόντων → Συγκέντρωση της εξουσίας σε ένα κέντρο (Δημιουργία μεγάλων αστικών κέντρων)

Βαθιές αλλαγές στην κουλτούρα, δηλαδή στον τρόπο ζωής, τις κοινωνικές σχέσεις, την πρακτική, τις κοσμοαντιλήψεις και τις ιδέες (Αντιθέσεις)

- Δημιουργία θεσμών προστασίας των βιομηχάνων απέναντι στους διεθνείς ανταγωνιστές τους
- Δημιουργία εθνικών οντοτήτων → απαλλαγή από το πρόβλημα των δεκάδων τοπικών νομισμάτων
- Στις αντιφάσεις αυτές ήρθαν να δώσουν λύση, τουλάχιστον όπως πίστευαν οι ίδιοι, οι φιλόσοφοι και οι διανοούμενοι.

Οικονομικές Θεωρίες ↔ Ιδεολογίες

Σύντομη επισκόπηση της πορείας της οικονομικής σκέψης από την αρχαιότητα μέχρι τον 20ο αιώνα

Αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς

Ξενοφών (430-354 π.Χ.)

Πλάτων (424-348 π.Χ.)

Αριστοτέλης (384-322 π.Χ.)

Σχολαστικοί (13^{ος}-16^{ος} αιώνας)

Καθολικοί θεολόγοι του μεσαίωνα

Οικονομική Σκέψη βασισμένη σε:

- Βίβλο
- Πατερική σκέψη
- Ρωμαϊκό δίκαιο
- Αριστοτέλη

Μερκαντιλιστές-Εμποροκρατία (16ος – 18ος αι.) Φύσιοκράτες (Γαλλία 18ος αι.)

Εκπρόσωποι Κλασικής πολιτικής οικονομίας

Adam Smith (1723-1790) («αόρατο χέρι» της αγοράς, ελεύθερος ανταγωνισμός - προβληματική)

David Ricardo (1772-1823) (κενά της θεωρίας του ελεύθερου ανταγωνισμού → πολιτικός έλεγχος στην αγορά χωρίς αμφισβήτηση της πρωτοκαθεδρίας της στην οικονομική ζωή)

Μαρξιστική πολιτική οικονομία

Karl Marx (1818-1883) («υπεραξία»: ο βιομήχανος/ καπιταλιστής βασίζει όλο το κέρδος του στην διαφορά μεταξύ αξίας του προϊόντος, δηλαδή της πραγματικής αξίας της εργασίας, και του μισθού)

«Κυκλικές κρίσεις στον καπιταλισμό»: η μηχανοποίηση της παραγωγής στέλνει τους εργάτες στην ανεργία, ρίχνει το ποσοστό κέρδους και τελικά καταστρέφει πολλούς καπιταλιστές που κλείνουν τα εργοστάσιά τους, η κατανάλωση πέφτει και η οικονομία μπαίνει σε ύφεση. Με τον καιρό όσοι καπιταλιστές έχουν απομείνει επενδύουν σε νέα προϊόντα και ο κύκλος ξαναρχίζει από την αρχή.

Friedrich Engels (1820-1895)

Νεοκλασικά οικονομικά - Γέννηση του όρου Οικονομική Επιστήμη

Οριακή επανάσταση (1871)

W. Stanley Jevons (1835-1882)

Léon Walras (1834-1910)

Carl Menger (1840-1921)

Alfred Marshall (1842-1924)

Francis Y. Edgeworth (1845-1926) Vilfredo Pareto (1848-1923)

John Maynard Keynes (1883-1946) (τελευταία αναλαμπή πολιτικής Οικονομίας □ δημόσιες επενδύσεις που δημιουργώντας θέσεις εργασίας θα τονώσουν την ζήτηση και θα επαναφέρουν την οικονομία σε φάση ανόδου)

Συμπεράσματα

Οικονομία είναι η διαχείριση περιορισμένων φυσικών πόρων με σκοπό την παραγωγή αγαθών που ικανοποιούν τις ανθρώπινες ανάγκες

Αντανάκλαση της προβολής της παραγωγικής διαδικασίας σε όλες τις κοινωνίες και όλες τις εποχές.

Οι οικονομικές θεωρίες δε αποτελούν μόνο προϊόντα των καιρών τους αλλά είναι διαμορφωτικοί παράγοντες των κοινωνιών στις οποίες «γεννήθηκαν, εδραιώθηκαν και έζησαν»